

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านหรือบางหมู่บ้านเรียกว่าเสียงตามสายเป็นเครื่องมือสื่อสารที่สำคัญอีกชนิดหนึ่งสำหรับการกระจายเสียงเพื่อเสนอข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ให้ได้ยินชัดเจนทั่วทั้งหมู่บ้าน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2536) ได้อย่างรวดเร็ว และเฉพาะเจาะจงทั้งพื้นที่และบุคคลเป้าหมาย ขั้นตอนไม่ซับซ้อนอีกทั้งมีความสะดวกในแง่ของการให้บริการ เพียงแต่ผู้ใช้คำนึงถึงช่วงเวลาที่เหมาะสม ใช่วิธีการที่เข้าใจง่าย (สัญญา สุทนต์ และสุชาติ สมมัย, 2535) และจากการสำรวจโดยกองสุศึกษา กระทรวงสาธารณสุข พบว่าในปี พ.ศ. 2528 มีหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านจำนวนทั้งสิ้น 5,816 แห่ง ใน 65 จังหวัด (กองสุศึกษา, 2530) และในปี พ.ศ. 2538 ทุกจังหวัดของประเทศไทยมีหอกระจายข่าวหรือเสียงตามสายประจำหมู่บ้านอยู่ประมาณ 30,000 แห่ง (กองเกษตรสัมพันธ์, 2538) หอกระจายข่าวส่วนมากตั้งอยู่บริเวณบ้านกำนัน บ้านผู้ใหญ่บ้าน บริเวณวัดหรือโรงเรียน การใช้ประโยชน์จากหอกระจายข่าวโดยทั่วไปผู้ใหญ่บ้านได้ใช้ประโยชน์ในการนัดหมายให้ราษฎรในหมู่บ้านได้พบกับเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะมีการนัดหมายกันที่วัด หรือศูนย์รวมในหมู่บ้าน เช่น บ้านกำนัน บ้านผู้ใหญ่บ้านหรือบ้านผู้นำในหมู่บ้าน เป็นต้น และการใช้หอกระจายข่าวในปัจจุบันจะเป็นการใช้แทนการใช้กลอง ระฆัง และการตีเกราะเคาะไม้ (วิจารณ์ คหวัฐรา, 2530) นอกจากนี้หอกระจายข่าวยังใช้เพื่อการเผยแพร่ประกาศเหตุด่วน เหตุร้าย เมื่อมีภัยมาถึง และประกาศ ประชาสัมพันธ์ งานบุญงานกุศล และบอกเล่าต่างๆ รวมถึงประกาศความเคลื่อนไหวต่างๆ ของหมู่บ้าน เช่น เรื่องการประชุม การเตรียมงาน หรือบันเทิงต่างๆ ตลอดจนประกาศแจ้งความเคลื่อนไหวของราคาสินค้าเกษตร และประกาศข้อมูลข่าวสารที่ต้องการความรวดเร็วให้ประชาชนในหมู่บ้านได้ทราบ (บุญเรือง ถาวรสวัสดิ์, 2531) ซึ่งเป็นการให้การศึกษากับประชาชนอีกทางหนึ่ง เนื่องจากการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด ที่จะช่วยให้ประชาชนนำไปพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น (ยุพิน เตชะมณี และคณะ, 2531)

ผู้ใช้ประโยชน์จากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ได้แก่งานของราชการในสังกัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2536) โดยทั่วไปกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดูแลและเป็นผู้ประกาศผ่าน

หออกระจ่ายข้าว ซึ่งอาจจะเรียกกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านนั้นว่าผู้จัดรายการหออกระจ่ายข้าวประจำหมู่บ้าน (อภิขัย พันธเสน, 2535) แต่มีเพียงบางหมู่บ้านที่กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้านได้มอบหมายให้ใครคนใดคนหนึ่ง หรือหลายคนทำหน้าที่แทน โดยพิจารณาถึงคุณสมบัติที่เหมาะสมหลายประการ เช่นมีความเข้าใจสภาพทางสังคม วัฒนธรรมของท้องถิ่นได้ดี มีความสามารถในการโน้มน้าวใจคนได้เก่ง น้ำเสียงชวนฟัง ชาวบ้านยอมรับนับถือ มีความรู้ทันเหตุการณ์พร้อมที่จะเสียสละและอุทิศเวลาเพื่อส่วนรวม เป็นคนที่มีการเรียนรู้ และเข้าใจอะไรได้ง่าย ไม่ชอบโอ้อวดตน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มองโลกในแง่ดี ไม่มีอคติต่อคนในหมู่บ้าน ตลอดจนไม่มีอคติต่อทางราชการ (เรืองศักดิ์ ละทัยนิล, 2533)

การนำหออกระจ่ายข้าวมาใช้ในงานส่งเสริมการเกษตรนั้น ได้ดำเนินการมานานแล้วแต่ไม่มีความจริงจัง กล่าวคือ เพียงแต่เป็นการประกาศข่าวสารทางการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร ตลอดจนการนัดหมายการประชุมของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2530 กรมส่งเสริมการเกษตรโดยฝ่ายวิทยุการเกษตร กองเกษตรสัมพันธ์ได้ดำเนินการอย่างเป็นระบบโดยจัดทำโครงการ หออกระจ่ายข้าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเกิดจากความพยายามในการ แก้ปัญหาการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในท้องถิ่น สำหรับงานส่งเสริมการเกษตร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านประชาสัมพันธ์ของสำนักงานเกษตรจังหวัดที่เรียกว่า “เจ้าหน้าที่เกษตรสัมพันธ์” ได้ประสบปัญหาการใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงในงานส่งเสริมการเกษตร ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีหลายลักษณะ แตกต่างกันไปตามแต่ละท้องที่ เช่น ปัญหาเรื่องการเข้าเวลาดำเนินการวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้ความรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกร พบว่าไม่สามารถเข้าเวลาออกอากาศได้ หรือบางจังหวัดเข้าเวลาออกอากาศได้ แต่ช่วงเวลาที่ได้ไม่เหมาะสมกับที่เกษตรกรจะรับฟัง ด้วยเหตุนี้จึงได้นำทางใช้สื่อหออกระจ่ายข้าวหรือเสียงตามสายในหมู่บ้าน เพื่อเผยแพร่ความรู้การเกษตรแก่เกษตรกร โดยในปีพ.ศ. 2530 ได้ทดลองทำเทปความรู้การเกษตรลงในตลับเทป แล้วนำไปเผยแพร่ทางหออกระจ่ายข้าว จำนวน 35 แห่งและที่ภาคตะวันออกเฉียง 1 ภาค ปรากฏว่าได้รับความสนใจจากเกษตรกรเป็นอย่างดี จึงมีการเพิ่มจำนวนจุดดำเนินการ และเทปความรู้การเกษตรขึ้นจนกระทั่งปีพ.ศ. 2538 ได้มีจุดดำเนินการจำนวน 6,000 จุดต่อเดือนใน 76 จังหวัดทั่วประเทศ ซึ่งการดำเนินงานที่ผ่านมาฝ่ายวิทยุการเกษตร กองเกษตรสัมพันธ์ จะทำการผลิตเทปและจัดส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัดเพื่อกระจายไปสู่สำนักงานเกษตรอำเภอ และจัดสรรให้เกษตรกรตำบลนำไปส่งให้ผู้ใหญ่บ้านในหมู่บ้านเป้าหมายโครงการ เปิดกระจายเสียงเพื่อเผยแพร่ผ่านหออกระจ่ายข้าวของหมู่บ้านต่อไป (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2536) แต่ในปี พ.ศ. 2538 ฝ่ายวิทยุการเกษตร ได้ดำเนินการจัดส่งเทปไปให้สำนักงาน

เกษตรอำเภอโดยตรง เพื่อจัดสรรให้ตำบลนำไปเผยแพร่ตามจุดดำเนินการของโครงการในหมู่บ้าน แทน (กองเกษตรสัมพันธ์, 2538) ซึ่งผู้ใหญ่บ้านจะเป็นผู้จัดการกำหนดเวลากระจายเสียง จัดเรื่องราวอื่นๆ และเสียงเพลงประกอบ ประเภทข่าวความรู้การเกษตรที่นำมาเปิดออกอากาศ เช่น ข่าว ป้องกันกำจัดศัตรูพืช ดิน ปุ๋ย ความรู้ใหม่ๆ เช่น การทำให้ผลไม้ ออกนอกฤดูกาล การให้น้ำแบบต่างๆ (เอกชัย พฤกษ์อำไพ และคณะ, 2534)

จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นอีกจังหวัดหนึ่ง ที่เป็นจังหวัดเป้าหมายหลักในการพัฒนาการเกษตร ตามแผนสนับสนุนการผลิตของเกษตรกรโครงการปรับปรุงระบบโครงสร้างการผลิตทางการเกษตร เนื่องจากอยู่ในเขตชลประทานโครงการชลประทานลำปาว และโครงการหอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตรเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 จนกระทั่งปี พ.ศ. 2538 สำนักงานเกษตร จังหวัดฯ ได้รับเทพความรู้การเกษตรจากฝ่ายวิทยุการเกษตร กองเกษตรสัมพันธ์ กรมส่งเสริมการเกษตร เดือนละ 1 ชุดๆ ละ 110 ตลับ รวมเป็น 12 ชุดจำนวน 1,320 ตลับ โดยสำนักงานเกษตร จังหวัดฯ ได้นำเทพความรู้การเกษตรไปจัดสรรให้สำนักงานเกษตรอำเภอตามความเหมาะสม และสำนักงานเกษตรอำเภอจะนำไปมอบให้เกษตรตำบลนำไปให้ผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้เปิดเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวตามจำนวนหมู่บ้านที่คัดเลือกเข้าร่วมโครงการอีกทอดหนึ่งในพื้นที่จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ดำเนินการ 110 หมู่บ้านจาก 14 อำเภอ(สำนักงานเกษตรจังหวัด กาฬสินธุ์, 2538)

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานโครงการหอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตรในอดีตที่ผ่านมาจากการติดตามประเมินผลแล้วพบว่าโครงการนี้ยังไม่สามารถดำเนินการให้สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมาย ซึ่งมีสาเหตุหนึ่งเกิดจากผู้ใหญ่บ้านหรือผู้เปิดหอกระจายข่าวกล่าวคือ ผู้เปิดหอกระจายข่าวเปิดเทพไม่สม่ำเสมอ ฝ่ายวางแผนและพัฒนาสื่อสารการเกษตร กองเกษตรสัมพันธ์, 2538) ขาดการบำรุงขวัญกำลังใจ หรือการตอบแทนแก่ท่านผู้ใหญ่บ้านในการเปิดเทพความรู้การเกษตร ผู้ใหญ่บ้านมีเวลาน้อย ขาดการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ ขาดความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะนำมาเผยแพร่ ชาวบ้านที่อยู่ไกลหอกระจายข่าวรู้สึกรำคาญเพราะเสียงดัง (กิตติพันธ์ จันทาศรี, 2538) นอกจากนั้นผู้ใหญ่บ้านยังขาดทีมงานต้องทำงานคนเดียว เครื่องเสียงมีระบบเสียงไม่ดี เสียงไม่ชัดเจน (เอกชัย พฤกษ์อำไพ และคณะ, 2534) รวมถึงขาดประสบการณ์ในการถ่ายทอดหรือการดำเนินรายการ มีการึกมาทำให้การรับฟังไม่ต่อเนื่อง (ปิยะนันท์ ดวงแก้ว, 2533) เทปความรู้การเกษตรไม่ได้รับการจัดเก็บดูแลอย่างดีซึ่งส่วนมากจะวางทิ้งๆ ขว้างๆ โดนแดดบ้าง ซึ่งทำให้เทพเสื่อมคุณภาพเร็วกว่ากำหนด และเทพความรู้การเกษตรมีจำนวนน้อยไม่สามารถมีประจำไว้ทุกหอได้ จึงให้ระบบหมุนเวียนทำให้เทพสูญหายในระหว่างทางได้ เครื่องเล่นเทพที่อยู่ ในหอกระจายข่าวบางครั้งชำรุดไม่มีงบประมาณในการซ่อมแซม ทำให้เทพความรู้การเกษตรใน

บางจุดไม่ได้เปิดเผยแพร่ (ฝ่ายวิทยุการเกษตร กองเกษตรสัมพันธ์, 2537) การเปิด-ปิดไม่เป็นเวลา เนื้อหาของเรื่องไม่ตรงตามฤดูกาล (สำนักงานส่งเสริมการเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 2538) ขาดงบประมาณในการดำเนินงานบางส่วน เช่นบางแห่งไม่มีงบประมาณค่ากระแสไฟฟ้า ขาดงบประมาณในการซ่อมบำรุงรักษาเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการกระจายเสียง เป็นต้น ผู้ใหญ่บ้านมีทักษะไม่สามารถดำเนินการได้ทำให้ขาดความต่อเนื่อง (ลักขณา นักร้อง, 2533) และเนื้อหาไม่เหมาะสมกับพื้นที่และฤดูกาล (สำนักงานเกษตรจังหวัด กาฬสินธุ์, 2538)

การศึกษาเรื่องนี้อาศัยหลักที่ว่า การใช้หอกระจายข่าวในการส่งเสริมการเกษตรจะบังเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญยิ่งปัจจัยหนึ่งได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเป็นผู้จัดรายการของหอกระจายข่าวและเป็นผู้เปิดเทปบันทึกเสียงหรือเป็นผู้ส่งข่าว นอกจากนั้นยังมีองค์ประกอบอื่นๆ ของหอกระจายข่าวได้แก่ องค์ประกอบในด้านตัวของหอกระจายข่าว ด้านเนื้อหาสาระของเทป ด้านเทปบันทึกเสียง ด้านตัวผู้ฟังหรือเกษตรกร ดังนั้นการศึกษาเรื่องนี้จึงเป็นความพยายามที่จะค้นหาคุณลักษณะที่จำเป็นขององค์ประกอบของหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านสำหรับใช้ในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรแก่ราษฎรในหมู่บ้านตามความเห็นของผู้ใหญ่บ้านหรือเป็นผู้เปิดเทปผ่านหอกระจายข่าว ทั้งนี้เพื่อที่จะนำเอาสาระข้อมูลจากผลการศึกษาครั้งนี้มาเสนอต่อไปยังบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้ใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงระบบหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านให้มีคุณลักษณะที่สามารถใช้เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกรและผู้สนใจภายในแต่ละหมู่บ้านต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา

1. สถานภาพบางประการทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ใหญ่บ้าน
2. สภาพของหอกระจายข่าวที่เป็นอยู่
3. การใช้หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรและปัญหา
4. คุณลักษณะขององค์ประกอบของหอกระจายข่าวที่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรที่ผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าจำเป็น

1.3 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ได้กำหนดขอบเขตได้เป็น 2 ประเด็นคือ

1. ขอบเขตของพื้นที่ที่เป็นแหล่งข้อมูล ได้กำหนดจังหวัดกาฬสินธุ์เป็นแหล่งข้อมูลของการวิจัยซึ่งประกอบด้วย 14 อำเภอ เพราะเป็นจังหวัดที่มีการส่งเสริมการเกษตรแบบเน้นหนักโดยศึกษาในหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการกระจายข่าวเพื่อส่งเสริมการเกษตร ในปี พ.ศ. 2538 จำนวน 110 หมู่บ้าน หรือ 110 จุด และมีหน่วยในการวิเคราะห์ได้แก่หมู่บ้านเพราะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เปิดกระจายข่าวเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

2. ขอบเขตของเนื้อหาในการวิจัยประกอบด้วย สถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคมของผู้ใหญ่บ้าน สภาพของหอกระจายข่าวในปัจจุบัน สภาพการใช้หอกระจายข่าวในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร และคุณลักษณะที่จำเป็นขององค์ประกอบของหอกระจายข่าวที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรในทัศนะของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจำแนกประเด็นของตัวแปรในการศึกษาดังนี้

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ใหญ่บ้าน

1.1 สถานภาพทางสังคมของผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วยตัวแปรที่เป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน แหล่งที่ให้ความรู้ทางการเกษตรมากที่สุด การเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการกระจายเสียงผ่านหอกระจายข่าว ระยะเวลาในการทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารผ่านหอกระจายข่าว ระยะเวลาทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรผ่านหอกระจายข่าว การได้รับแต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากเจ้าหน้าที่ให้ทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร การได้รับการฝึกอบรมในเรื่องที่เผยแพร่ เวลาที่ได้รับทราบความรู้ทางการเกษตร ความคิดเห็นในการใช้หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

1.2 สถานภาพทางเศรษฐกิจของผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วยตัวแปรที่เป็น อาชีพหลัก เนื้อที่ถือครองทั้งหมด เนื้อที่ถือครองทำการเกษตร จำนวนแรงงานในครัวเรือน

2. สภาพของหอกระจายข่าวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ประกอบด้วยตัวแปรที่เป็น จำนวนหอกระจายข่าวในหมู่บ้าน ระยะเวลาที่หมู่บ้านมีหอกระจายข่าวใช้ ที่ตั้งของหอกระจายข่าว ที่มาของงบประมาณที่ใช้ในการสร้าง ช่วงเวลาที่ผู้ใหญ่บ้านเปิดหอกระจายข่าว วัตถุประสงค์ของการเปิด จำนวนครั้งในการเปิดต่อสัปดาห์ ผู้เปิดหอกระจายข่าวในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ กระบวนการที่มาใช้บริการ เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มาใช้บริการ การได้รับสิ่งตอบแทน การชำระค่ากระแสไฟฟ้า สภาพของหอกระจายข่าว แหล่งงบประมาณในการซ่อมแซม

3. สภาพการให้หออกระจายข่าวในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรและปัญหาอุปสรรคในปัจจุบัน การศึกษาจะครอบคลุมถึงด้านต่างๆ ดังนี้

3.1 ด้านตัวผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วยตัวแปรการตั้งคณะทำงาน การจัดทำแผนการเผยแพร่ ช่วงเวลาในการเปิด จำนวนเรื่องในการเปิดต่อครั้ง จำนวนครั้งของการเปิดต่อสัปดาห์ จำนวนครั้งของการเปิดก่อนเลิกเปิด รูปแบบการนำเสนอ การประเมินผลการรับฟัง การได้รับคำตอบแทน

3.2 ด้านเนื้อหาสาระเรื่อง ประกอบด้วยตัวแปรรูปแบบของเนื้อหา ความเหมาะสมกับท้องถิ่น ความตรงกับฤดูกาล ความเข้าใจเนื้อหา จำนวนเนื้อหาต่อฉบับ ความสั้นยาวของเนื้อหา

3.3 ด้านเทปบันทึกเสียงหรือตัวเทป ประกอบด้วยตัวแปร ความสม่ำเสมอในการได้รับเทป จำนวนเทปที่ได้รับต่อปี คุณภาพของเทป

3.4 ด้านตัวผู้ฟังหรือเกษตรกร ประกอบด้วยตัวแปร การมีส่วนร่วมเปิดปิด การมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการในเนื้อหา การเสนอความต้องการความรู้การเกษตร ความสนใจในการรับฟัง

3.5 ปัญหาและอุปสรรค ประกอบด้วย ประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ปัญหาส่วนตัวผู้ใหญ่บ้าน ประกอบด้วยตัวแปร ภารกิจมาก ครอบครัวยุคใหม่สนับสนุน ไม่ได้รับการแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ มีระดับการศึกษาต่ำ ที่ตั้งของหออกระจายข่าว ขาดคณะทำงาน ขาดการติดตามนิเทศงานจากเจ้าหน้าที่

2. ปัญหาเกี่ยวกับหออกระจายข่าว ประกอบด้วยตัวแปรเรื่อง การขาด ขาดกำลังส่งเครื่องขยายเสียงต่ำ งบประมาณน้อย มีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาให้บริการมาก การซ่อมแซมบำรุงรักษา การชำระค่ากระแสไฟฟ้า อุปกรณ์กระจายเสียงไม่ดี

3. ปัญหาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระ ประกอบด้วยตัวแปรเรื่อง ความยากง่ายของเนื้อหา ความยาวของเนื้อหา ความเหมาะสมกับท้องถิ่น ความเหมาะสมกับฤดูกาล รูปแบบการนำเสนอ

4. ปัญหาเกี่ยวกับเทปบันทึกเสียง ประกอบด้วยตัวแปรเรื่อง คุณภาพเทป ความชัดเจน จำนวนเทป การทันต่อเวลาที่ต้องการ

4. องค์ประกอบของหออกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน จะศึกษาลักษณะที่จำเป็นตามความเห็นของผู้ใหญ่บ้าน จำแนกคุณลักษณะของแต่ละองค์ประกอบที่จะศึกษาดังนี้

4.1 ด้านตัวผู้ใหญ่วัยบ้าน ประกอบด้วยตัวแปรเรื่องการแต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่ การแต่งตั้งคณะทำงาน การเข้ารับการฝึกอบรมการกระจายเสียง การเข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องที่เผยแพร่ การไปทัศนศึกษาดูงาน การประเมินผลการรับฟัง การติดตามและนิเทศงานจากเจ้าหน้าที่ การประจวบผลงาน การสนับสนุนค่ากระแสไฟฟ้า ความเสียสละในการปฏิบัติงาน

4.2 ด้านตัวหอกระจายข่าวประกอบด้วยตัวแปรเรื่องจำนวนหอกระจายข่าว การสร้างหอกระจายข่าวเฉพาะกรมส่งเสริมการเกษตร การเพิ่มความสูงของหอ การเพิ่มจำนวนลำโพง การเพิ่มกำลังเครื่องขยายเสียง การจัดอุปกรณ์การส่งกระจายเสียงให้ครบ การสร้างห้องทำงานเป็นเอกเทศ งบประมาณสนับสนุน

4.3 ด้านเนื้อหาสาระ ประกอบด้วยตัวแปรเรื่อง ความเหมาะสมของเนื้อหา กับฤดูกาล ความเหมาะสมกับท้องถิ่น รูปแบบการนำเสนอ เสียงบรรยาย ความยาวของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ เรื่องที่น่าสนใจ

4.4 ด้านเทปบันทึกเสียง ประกอบด้วยตัวแปรเรื่อง จำนวนเทปต่อปี คุณภาพของเทป การจัดทำเอกสารประกอบ การบรรจุกล่อง

4.5 ด้านผู้ฟังหรือเกษตรกร ประกอบด้วยตัวแปรเรื่อง การมีความสนใจ เข้าร่วมในการเปิด-ปิดการเผยแพร่ ยินดีที่จะเข้าร่วมในการบำรุงรักษา การเสนอความต้องการรูปแบบรายการ การเสนอความต้องการในเนื้อหา การเสนอเวลาในการเปิดหอกระจายข่าว การเสนอความต้องการในเรื่องเสียงบรรยาย มีการจดบันทึก มีการรวมกลุ่มในการรับฟัง มีการสอบถามเพิ่มเติม มีการขอเอกสารคำแนะนำ

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ทัศนะ หมายถึง ความเห็นของผู้ใหญ่วัยบ้านที่มีต่อคุณลักษณะขององค์ประกอบของหอกระจายข่าวที่จำเป็นในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

2. หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน หมายถึง โสตทัศนูปกรณ์ชนิดหนึ่งที่มีลักษณะสามารถส่งกระจายเสียงผ่านหอซึ่งมีลำโพงติดอยู่ และตั้งอยู่ในบริเวณหมู่บ้าน และนำมาใช้เผยแพร่ความรู้ ข่าวสาร ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ในหมู่บ้าน

3. ความจำเป็น หมายถึง สภาพเกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ คุณสมบัติที่หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านจำเป็นจะต้องจัดให้มี ถ้าต้องการใช้หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านนั้น มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร

4. องค์ประกอบ หมายถึง องค์ประกอบที่สำคัญของหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ซึ่งประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้เปิดหอกระจายข่าวเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร ตัวหอกระจายข่าว เนื้อหาสาระของเทป เทปบันทึกเสียง ผู้ฟังหรือเกษตรกร

5. คุณลักษณะ หมายถึง ลักษณะขององค์ประกอบของหอกระจายข่าวที่ผู้ใหญ่บ้านเห็นว่าเป็นลักษณะที่จำเป็นต้องมี ถ้าต้องการใช้หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านนั้น ส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรอย่างมีประสิทธิภาพ

6. ตัวสื่อหรือเทป หมายถึง เทปตลับที่ใช้เปิดกับเครื่องเล่นเทปที่ฝ่ายวิทยุการเกษตร ทำการผลิตขึ้น โดยบันทึกเสียงเกี่ยวกับความรู้วิชาการด้านการเกษตร และจัดส่งให้สำนักงานเกษตรจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอไปจัดสรรให้ผู้ใหญ่บ้านที่เข้าร่วมโครงการหอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตรเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านต่อไป

7. ผู้ใหญ่บ้าน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกให้เป็นผู้นำในหมู่บ้าน และได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอให้เป็นผู้นำเป็นทางการ ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านและทำหน้าที่เป็นผู้เปิดเทปผ่านหอกระจายข่าวในโครงการหอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตร ของกรมส่งเสริมการเกษตร

8. เนื้อหาสาระ หมายถึง รายละเอียด ความรู้ วิชาการเกษตรที่บันทึกในเทปความรู้การเกษตร ที่กรมส่งเสริมการเกษตรผลิตขึ้นตามโครงการหอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตร และนำมาเผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน

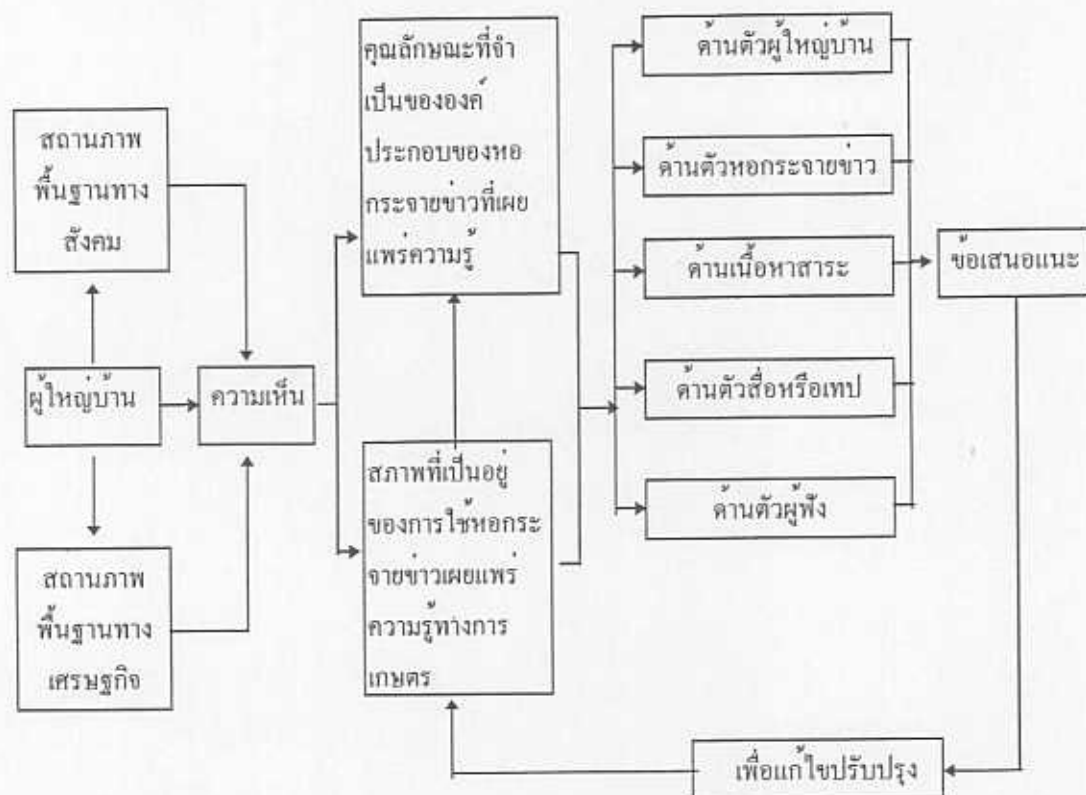
9. ตัวผู้ฟัง หมายถึง เกษตรกรที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านและรับฟังความรู้ทางการเกษตรที่ผู้ใหญ่บ้านเปิดเทปความรู้การเกษตรของโครงการหอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตร ของกรมส่งเสริมการเกษตร เผยแพร่ผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน

10. ประสิทธิภาพในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร หมายถึง การดำเนินงานของหอกระจายข่าวที่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของเกษตรกรในการรับรู้เข้าใจ และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการหอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตรของกรมส่งเสริมการเกษตร ในอันที่จะให้หอกระจายข่าวเป็นสื่อที่ใช้เผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกร

1.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

กรอบแนวความคิดในการศึกษาครั้งนี้ ผสมผสานจากแนวความคิดในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การใช้สื่อในงานส่งเสริมการเกษตร โดยเฉพาะการใช้หอกระจายข่าวเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ ในการศึกษาและวิเคราะห์ได้แยกในคุณลักษณะที่จำเป็นองค์ประกอบของหอกระจายข่าวที่ใช้ในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตรในทรรศนะของผู้ใหญ่บ้าน ออกเป็น 5 ด้านด้วยกันคือ 1.) คุณลักษณะองค์ประกอบของหอกระจายข่าวด้านตัว ผู้ใหญ่บ้าน 2.) คุณลักษณะองค์ประกอบของหอกระจายข่าวด้านตัวหอกระจายข่าว 3.) คุณลักษณะองค์ประกอบของหอกระจายข่าวด้านเนื้อหาสาระ 4.) คุณลักษณะองค์ประกอบของ หอกระจายข่าวด้านตัวสื่อหรือเทปและ 5.) คุณลักษณะองค์ประกอบของหอกระจายข่าวด้านตัวผู้ฟังหรือเกษตรกร เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใหญ่บ้านในคุณลักษณะองค์ประกอบของหอกระจายข่าวที่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร ซึ่งผลการศึกษาจะนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงเพื่อพัฒนาการใช้หอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตรในปัจจุบัน ให้มีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมาย อันจะส่งผลให้เกษตรกรได้รับประโยชน์มากที่สุด ตลอดจนมีการพัฒนาการเกษตรให้ก้าวหน้า และยั่งยืนตลอดไป

กรอบแนวความคิด (Conceptual Framework)



ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

ทำให้ได้รับสาระข้อมูลที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นประโยชน์ในด้าน

1. ส่งเสริมการวางแผนและดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสนับสนุนผู้ใหญ่บ้านให้แสดงบทบาทได้อย่างเต็มที่ในการใช้หอกระจายข่าวเผยแพร่ความรู้ทางการเกษตร
2. ใช้ประกอบในการพิจารณาแนวทางการพัฒนาโครงการหอกระจายข่าวเพื่องานส่งเสริมการเกษตร ของกรมส่งเสริมการเกษตร